

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/151/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017201016
Dátum vydania rozhodnutia: 20.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4017201016.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: Akad. soch. Á. L., narodený XX. T. XXXX, bytom v Ž.V., P. Č.. XX, právne zast.: JUDr. Ondrejom Tóthom, advokátom so sídlom v Komárne, Dunajské nábrežie č. 14, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 3. októbra 2017, Číslo: 23373-2/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. júna 2018, č.k. 23Sa/149/2017-62, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. júna 2018, č.k. 23Sa/149/2017-62 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 18. júna 2018, č.k. 23Sa/149/2017-62, postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej z 3. októbra 2017, Číslo: 23373-2/2017-BA, ako aj prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice z 30. septembra 2016, Číslo: 26385-1/2016-LV. Žalovaná rozhodnutím z 3. októbra 2017 podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 30. septembra 2016, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 3. apríla 2008.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 5 písm. c/, § 21 ods. 1, § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., § 12 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 200/1994 Z.z.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej

správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd za podstatné považoval posúdenie, či žalobca mal status samostatne zárobkovo činnnej osoby aj po období od 08. apríla 2008, kedy už bol zamestnancom a konateľom spoločnosti D. s.r.o., so sídlom v B.. Išlo teda výklad § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z., teda či žalobca vykonával v čase od 8. apríla 2008 činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby aj s prihliadnutím na ustanovenia zákona č. 200/1994 Z.z. Podľa názoru súdu riešenie tejto otázky správne orgány však nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobca v odvolaní namietal nezaoberala sa podstatnou námietkou, a to, že žalobca dňa 3. apríla 2008 podal odhlášku do Sociálnej poisťovne, pobočky Levice, že nebude vykonávať činnosť ako samostatne zárobkovo činnná osoba. Túto skutočnosť bolo potrebné dôkladne zisťovať, a to ešte predtým, ako žalovaná ako odvolací orgán dospel k záveru, že poistenie žalobcu nezaniklo k 3. aprílu 2008, a to z dôvodu, že žalobca mal za rok 2007 vyšší príjem ako umožňoval osobitný predpis, čo je 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9. Podľa názoru súdu zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodit' správny právny záver, ktorý ani správny orgán prvého stupňa a ani žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože táto základná otázka v danom konaní nebola zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány zaoberali existenciou žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby a posudzovali jeho príjem po roku 2007 na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahol, bolo by možné posúdiť správne aj otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Z administratívneho spisu vyplýva, že žalobca je držiteľom osvedčenia na výkon reštaurátorskej činnosti na základe vydaného osvedčenia č. 37 z 28. novembra 1994. Krajský súd dospel k názoru, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní je vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietku žalobcu, že po období 3. apríla 2008 nevykonával činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, teda nespadá ako poistenec pod režim poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z., vyhodnotil ako dôvodnú. K samotnej aplikácii ustanovenia § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., súd uviedol, že k zániku poistenia podľa tohto ustanovenia dochádza len v prípade ak by status samostatne zárobkovo činnnej osoby bol zachovaný, čo v danom prípade nie je, pretože žalobca v čase od 3. apríla 2008 nevykonával činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, pretože od 8. apríla 2008 bol zamestnancom D. s.r.o. a reštaurátorské práce vykonával na základe pracovnej zmluvy. Podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c/ dňom zániku týchto oprávnení. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1, ktoré je ustanovením všeobecnej povahy upravujúcim vznik a zánik sociálneho poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby v súvislosti s výškou príjmu v rozhodnom období. Zákon pre vznik poistenia k 1. júlu predpokladá existenciu statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a požadovaný príjem a pre zánik k 30. júnu status zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 zákona, je relevantný zánik statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a na príjem sa neprihliada. V takomto prípade poistenie zaniká dňom právnych skutočností vymenovaných v § 21 ods. 4, v danom prípade v zmysle § 21 ods. 4 písm. b/ dňom zániku oprávnenia k 3. aprílu 2008.

4. Krajský súd dodal, že v ďalšom konaní bude povinnosťou žalovanej sa zaoberať rozhodnutím pobočky Levice z 30. septembra 2016, pretože existuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu k 3. aprílu 2008, ktoré zrušené nebolo. Žalovaná sa musí zaoberať aj právnou otázkou, či by žalobca mohol vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť len na základe osvedčenia Komory reštaurátorov, keďže na základe výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Levice živnosť vykonával od 21. decembra 1992 do 3. apríla 2008. Zdôraznil, že povinnosťou všetkých orgánov štátnej moci je svojou činnosťou naplňať legitímne čakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je právna istota. S princípom právnej istoty logicky korešponduje aj zásada rozhodovať v obdobných veciach rovnako, pričom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. septembra 2011, sp.zn. 1Sžso/38/2010 a z 28. apríla 2010, sp.zn. 4Sžso/63/2009.

5. Uzavrel, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. K samotnej aplikácii ustanovenia §

21 zákona č. 461/2003 Z.z. poukázal na to, že toto ustanovenie upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby. Pre vznik tohto poistenia k 1. júlu zákon predpokladá jednak status samostatne zárobkovo činnnej osoby a jej príjem, ktorý je v zákone špecifikovaný podľa druhu výšky a relevantného obdobia pre zánik tohto poistenia k 30. júnu. Z tohto je možné vyvodit' záver, že k zániku poistenia u samostatne zárobkovo činnnej osoby dochádza len v prípade, ak by status samostatne zárobkovo činnnej osoby zostal zachovaný, čo v danom prípade nie je, pretože žalobca od 03. apríla 2008 nevykonával činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, pretože mal túto činnosť zrušenú.

6. Z vyššie uvedených dôvodov súd zistil, že námietky žalobcu uvedené v žalobe sú dôvodné, a preto predmetné rozhodnutie žalovanej ako i prvostupňového správneho orgánu podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

7. O trovách konania súd rozhodol tak žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech, priznal mu náhradu trov konania v plnom rozsahu (§ 175 ods. 1 SSP).

II.

8. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

10. Zotrvala na názore, že žalobcovi dňa 03. apríla 2008 nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, keďže bol držiteľom „Osvedčenia“ o zapísaní do zoznamu členov Komory reštaurátorov. Podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 nadobudla status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. (v znení účinnom do 31. decembra 2010) každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31. decembra 2010 teda nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, ale to, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Zákon č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 neustanovuje žiadne iné podmienky, ktoré by mala splniť fyzická osoba na to, aby nadobudla status samostatne zárobkovo činnnej osoby a taktiež neukladá žalovanej skúmať bližšie osobitné podmienky zakladajúce fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2017, sp.zn. 1Sžso/16/2016, v ktorom súd dospel k záveru, že cit.: „Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom v rozhodnom čase vyplýva, že vznik a aj zánik povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je naviazaný na zákonom predpokladané skutočnosti a to na existenciu oprávnenia na vykonávanie podnikateľskej činnosti a na prekročenie zákonom stanovenej hranice príjmu z podnikania za predchádzajúci kalendárny rok. Vznikom oprávnenia na podnikanie nadobúda fyzická osoba status samostatne zárobkovo činnnej osoby a súčasne s tým aj povinnosti vyplývajúce z povinného sociálneho poistenia, pričom toto poistenie zaniká zo zákona dňom zániku oprávnenia na podnikanie“ s tým, že cit.: „Vznik a trvanie povinného poistenia je totiž spojené s existenciou oprávnenia na podnikanie, nie s jeho realizáciou“.

11. Žalovaná tiež poukázala na to, že príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. o daní z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z.z.“) je rozhodujúci až pri posudzovaní vzniku, respektíve zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 01. júlu kalendárneho roka (§ 21 ods. 1). Pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového

poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby nie je rozhodujúce na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. V § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie je uvedená bližšia špecifikácia dosiahnutých príjmov, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. K rovnakému názoru dospel tiež Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudku z 15. augusta 2017, sp.zn. 27Sa/3/2017, podľa ktorého cit.: „Právne postavenie SZČO sa neposudzuje samostatne vzhľadom na „druh podnikania“ (v prípade, ak je takáto osoba držiteľom oprávnenia na vykonávanie podnikania na základe živnostenského listu a súčasne aj iného oprávnenia, resp. oprávnení na vykonávanie podnikateľskej činnosti podľa osobitných predpisov), ale takáto osoba má všeobecne postavenie SZČO, ktorej vzniká „jedno“ poistenie, v ktorom sa zohľadňujú komplexne všetky príjmy z podnikateľskej činnosti podľa § 6 zákona o dani z príjmov, ktoré táto osoba dosiahla v predchádzajúcom kalendárnom roku. ... zákon č. 461/2003 Z.z. upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO ako „jedno poistenie“ a nie niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení. ... Pri posudzovaní trvania povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia je rozhodujúca len skutočnosť, že SZČO dosiahla tento príjem podľa § 6 Zákona o dani z príjmov.“ Podobne Krajský súd v Trenčíne v rozsudkoch z 9. mája 2017, sp.zn. 25Sa/1/2017 a sp.zn. 25Sa/2/2017, uviedol, že cit.: „... nie je rozhodujúce, na základe akého právneho vzťahu fyzická osoba príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti nadobudla, rozhodujúcim je iba to, že fyzická osoba dosiahla v príslušnom kalendárnom roku príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov.“

12. Ďalej uvádzala, že žalobca, ktorý bol držiteľom „Osvedčenia“ o zapísaní do zoznamu členov Komory reštaurátorov pod číslom 37 aj po 3. apríli 2008, kedy mu zanikli živnostenské oprávnenia, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom 3. apríla 2008. Existencia oprávnenia reštaurátora na výkon reštaurátorskej činnosti, ktorá je podmienená jeho zápisom do zoznamu členov Komory reštaurátorov, až do času, kým reštaurátor nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu, alebo nedošlo k pozastaveniu práva vykonávať reštaurovanie, má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovú činnú osobu na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. upravujúca iba formu, ktorou môže reštaurátor činnosť vykonávať, lebo základným predpokladom výkonu činnosti reštaurátora je výkon takej činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Posudzovanie právneho postavenia reštaurátora, ako samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia je porovnateľné s posudzovaním právneho postavenia advokáta, ktorý rovnako, ako reštaurátor, nadobúda právne postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. dňom zápisu do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2010, sp.zn. 7Sžo/27/2010, podľa ktorého cit.: „(...) na účely zákona o sociálnom poistení treba advokáta, zapísaného v zozname advokátov, vedenom Slovenskou advokátskou komorou, považovať za povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, a to bez ohľadu na skutočnosť, či advokátsku činnosť vykonáva ako advokát vo svojom mene alebo ako spoločník, prípadne či konateľ právnickej osoby poskytujúcej služby advokácie.“ V tomto smere žalovaná dôvodila, že zmena formy výkonu reštaurátorskej činnosti má za následok len zmenu v spôsobe zdaňovania príjmu reštaurátora, keďže príjem reštaurátora, ktorý vykonáva reštaurátorskú činnosť ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 12 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. je zdaňovaný ako príjem zo závislej činnosti podľa § 5 ods. 1 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z.z. V dôsledku uvedeného môže reštaurátorovi zaniknúť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osoby podľa § 21 ods. 1 k 1. júlu kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa posudzuje príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou. Dodala, že predmetom konania nie je preskúmanie rozhodnutia o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnej osoby podľa § 21 ods. 1, ale preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorým žalovaná rozhodla, že žalobcovi dňom 3. apríla 2008 povinné

nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie nezaniklo.

13. Žalovaná vo vzťahu k žalobcom uvádzanej skutočnosti, že podal Registračný list fyzickej osoby - odhlášky zo sociálneho poistenia dňa 03. apríla 2008, keďže ide odhláška (a rovnako aj prihláška) má len deklaratórne účinky a poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2017, sp zn. 1Sžso/16/2016, podľa ktorého cit.: „(...) Prihláška samostatne zárobkovo činnnej osoby do povinného poistenia, ako aj odhláška z tohto poistenia, sú v zmysle zákona o sociálnom poistení len evidenčnými úkonmi, ktoré je samostatne zárobkovo činná osoba povinná urobiť do ôsmich dní od vzniku, resp. zániku poistenia. Uvedené úkony však vznik alebo zánik povinného poistenia nespôsobujú, pretože tie nastávajú na základe zákona v nadväznosti na nadobudnutie, resp. zánik oprávnenia na podnikanie.“ Žalovaná tiež uviedla, že zákon č. 461/2003 Z.z. nevyklučuje súbeh poistení, a preto, ak samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, zároveň nadobudne aj právne postavenie zamestnanca, nezaniká z tohto titulu povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby.

14. Žalovanej tiež nebolo jasné odôvodnenie krajského súdu v časti, v ktorej uvádzal, že existuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu k 3. aprílu 2008, ktoré zrušené nebolo, keďže prvostupňové správne rozhodnutie z 30. septembra 2016 je prvým rozhodnutím orgánu o spornej otázke a iné rozhodnutia v tejto veci vydané neboli.

15. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

16. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadril podaním z 26. októbra 2018.

17. Plne sa stotožnil so záverom, ku ktorému dospel krajský súd, opätovne poukázal na to, že zákon č. 200/1994 Z.z. alternatívne vymedzuje výkon povolania reštaurátora, a teda, že reštaurátor nemôže vykonávať reštaurátorskú činnosť súbežne - samostatne ako samostatne zárobkovo činná osoba a zároveň, respektíve súčasne túto prácu vykonávať aj ako zamestnanec v pracovnom pomere. Žalobca skončil podnikateľskú činnosť dňom 3. apríla 2008 a týmto dňom stratil status, respektíve postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, následne dňa 8. apríla 2008 uzatvoril pracovnú zmluvu so zamestnávateľom D. s.r.o. Dodal, že podal odhlášku do Sociálnej poisťovne dňa 3. apríla 2008, a teda týmto dňom jeho status samostatne zárobkovo činnnej osoby zanikol. Stotožnil sa so záverom súdu, že rozhodnutie žalovanej je vydané v rozpore so zákonom, keďže žalobca už v období 3. apríla 2008 už podnikateľskú činnosť nevykonával, teda ako poistenec pod režim poistenia § 21 ods. 1 v spojení s § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. nespadá. Tiež zdôraznil, v čase trvania jeho pracovného pomeru žalobcovi vzniklo a trvalo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie z titulu príjmu zo závislej činnosti ako zamestnanca. Príslušné dávky v danom období za žalobcu pravidelne odvádzal jeho zamestnávateľ. Záverom uviedol, že členstvo v Komore reštaurátorov je obligatórnou podmienkou aj k tomu, aby žalobca mohol aktívne vykonávať svoje povolanie reštaurátora ako zamestnanec. Zotrvanie žalobcu v Komore reštaurátorov nemohlo a nemôže zásadne ovplyvniť zánik jeho povinného nemocenského a dôchodkového poistenia ku dňu 3. aprílu 2008, respektíve 9. aprílu 2008 ako samostatne zárobkovo činnnej osoby.

18. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú postupom podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

19. Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalovanej na vedomie dňa 06. novembra 2018.

V.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

21. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

23. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

24. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach;

25. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne;

26. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ SSP zrušil rozhodnutie žalovanej z 3. októbra 2017, Číslo: 23373-2/2017-BA, ako aj prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice z 30. septembra 2016, Číslo: 26385-1/2016-LV. Žalovaná rozhodnutím z 3. októbra 2017 podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 30. septembra 2016, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 03. apríla 2008.

27. Správne orgány vo svojich rozhodnutiach dospeli k právnemu záveru, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe dňa 3. apríla 2008 nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Uvedený záver opreli o zistenie, že žalobca disponuje osvedčením o zápise do zoznamu členov Komory reštaurátorov, ktoré sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zároveň, že príjmy žalobcu z výkonu činnosti, ktoré majú charakter slobodného povolania presiahli 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu. Z toho dôvodu žalobcu považovali i naďalej na účely sociálneho poistenia za samostatne zárobkovo činnnú osobu.

28. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu 19) okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu 21) [pozn. pod čiarou č. 19 - napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z.z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov].

29. Podľa § 14 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

30. Podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

31. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c/ odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c/;

[pozn. pod čiarou č. 21 - napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 78/1992 Zb. o daňových poradcoch a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov a zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov].

33. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 200/1994 Z.z., v znení účinnom do 31. mája 2010, Komora je samosprávna, nepolitická stavovská organizácia, združujúca všetkých reštaurátorov zapísaných v zozname členov komory (§ 5 ods. 1) vedenom komorou.

34. Podľa § 2 ods. 1 písm. e/ zákona č. 200/1994 Z.z., v znení účinnom do 31. mája 2010, Komora vedie zoznam členov a zoznam autorizovaných reštaurátorov (§ 16).

35. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010, reštaurátorom na účely tohto zákona je ten, kto je zapísaný v zozname členov komory.

36. Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010, pri zápise do zoznamu členov komory sa vymedzí špecializácia reštaurovania, na ktorého výkon je reštaurátor oprávnený, a o zápise do zoznamu členov komory vydá komora členovi osvedčenie.

37. Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010, reštaurátor môže vykonávať reštaurovanie sám alebo spoločne s inými reštaurátormi. Pri spoločnom vykonávaní reštaurovania si reštaurátori môžu upraviť vzájomné vzťahy buď zmluvou o združení,2) alebo spoločenskou zmluvou o založení verejnej obchodnej spoločnosti.3)

38. Podľa § 25 ods. 2 písm. a/ zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010, predstavenstvo ďalej vedie zoznam členov komory, zoznam autorizovaných reštaurátorov a uskutočňuje v týchto zoznamoch zápisy a vydáva o nich osvedčenia;

39. Najvyšší súd z obsahu súdneho spisu ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej mal preukázané, že žalobca je na základe Osvedčenia č. 37 od 28. novembra 1994 členom Komory reštaurátorov. Rovnako z obsahu administratívneho spisu zistil, že žalobca na predpísanom tlačíve z 03. apríla 2008 adresovanému Obvodnému úradu v Leviciach, odbor živnostenského podnikania oznámil

ukončenie podnikania vo všetkých predmetoch podnikania uvedených v živnostenskom liste (z 27. novembra 2003, č. 2003/05077/1 a z 29. decembra 1992, č. 1542/1992), a to ku dňu 03. apríla 2008. Táto skutočnosť tiež vyplýva z výpisu zo živnostenského registra. Dňa 3. apríla 2008 v tomto zmysle doručil Sociálnej poisťovni registračný list - odhlášku zo sociálneho poistenia. V súdnom spise je tiež založená

- pracovná zmluva z 8. apríla 2008 uzatvorená medzi žalobcom ako zamestnancom a spoločnosťou D. s.r.o. ako zamestnávateľom s dohodnutým dňom nástupu do práce od 9. apríla 2008 a vymedzeným druhom práce - reštaurátorské práce
- dohoda o rozviazaní pracovného pomeru z 30. júla 2009, podľa ktorej sa pracovný pomer žalobcu založený vyššie uvedenou pracovnou zmluvou končí 31. júla 2009
- pracovná zmluva z 29. marca 2010 uzatvorená medzi žalobcom ako zamestnancom a spoločnosťou D. s.r.o. ako zamestnávateľom s dohodnutým dňom nástupu do práce od 1. apríla 2010 a vymedzeným druhom práce - reštaurátorské práce
- dohoda o skončení pracovného pomeru z 28. februára 2011, podľa ktorej sa pracovný pomer žalobcu založený vyššie uvedenou pracovnou zmluvou končí 28. februára 2011.

40. Najvyšší súd uvádza, že vyššie uvedené skutočnosti (uvedené v predchádzajúcom bode 35) medzi účastníkmi konania neboli sporné.

41. Potom, odhliadnuc od príjmu nadobudnutému v relevantnom kalendárnom roku (keďže v tomto smere žalobca nepodal žiadne námietky) sporným zostalo, či žalobca aj napriek ukončeniu podnikania ku dňu 03. apríla 2008 sa považuje i naďalej za samostatne zárobkovo činnú osobu, a to z dôvodu, že je i naďalej držiteľom osvedčenia o zápise do zoznamu členov Komory reštaurátorov, ktoré je potrebné považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

42. Najvyšší súd mal preukázané, že žalobca bol v posudzovanom období na základe jeho zápisu do Komory reštaurátorov v zmysle zákona č. 200/1994 Z.z. osobou oprávnenou na výkon reštaurátorskej činnosti. Keďže mal žalobca oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, a to podľa zákona č. 200/1994 Z.z., podľa názoru súdu ho žalovaná správne považovala za samostatne zárobkovo činnú osobu v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. V tomto smere najvyšší súd uvádza, že oprávnenie na vykonávanie činnosti predpokladané v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 je oprávnenie s konštitutívnym účinkom, na základe ktorého môže byť určitá činnosť vykonávaná priamo. To znamená, že existencia oprávnenia na výkon reštaurátorskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname Komore reštaurátorov až do času, kým reštaurátor nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu (§ 9 zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010) alebo nedošlo k pozastaveniu práva vykonávať reštaurovanie (§ 10 menovaného zákona) má za následok, že reštaurátor musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b/ a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b/ a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 ods. 1 zákona č. 200/1994 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010, upravujúca iba formu, ktorou môže reštaurátor vykonávať reštaurovanie, lebo základným predpokladom výkonu reštaurátorskej činnosti je výkon takej činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Skutočnosť, že žalobca zrušil živnosť má dosah na posudzovanie jeho postavenia podľa § 5 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., nie však vo vzťahu k § 5 písm. c/ menovaného zákona, ktoré bolo v tomto smere relevantným.

43. Najvyšší súd ďalej uvádza, že v tejto súvislosti je možné tieto závery analogicky oprieť aj o názory plynúce z posudzovania statusu advokátov ako samostatne zárobkovo činných osôb na účely vzniku, trvania a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. K danej veci možno poukázať na stabilnú judikatúru najvyššieho súdu k otázke zachovania postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby u advokáta, ktorý zmenil formu výkonu advokácie na konateľa a spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným (rozsudok najvyššieho súdu z 1. júla 2010, sp.zn. 7Sžo/27/2010,

ktorý bol v rámci zabezpečenia jednotného výkladu zákonov publikovaný aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 66, ďalej tiež z 13. decembra 2012, sp.zn. 7Sžso/87/2011, ako aj z 5. apríla 2016, sp.zn. 1Sžso/71/2014). Rovnako aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky k uvedenej problematike je jednotná a vychádzala rovnako z názoru, že zmena spôsobu výkonu advokácie na výkon ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným nemá za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia (sp.zn. I. ÚS 290/2010, sp.zn. IV. ÚS 342/2010, sp.zn. II. ÚS 508/2010, sp.zn. I. ÚS 64/2012, sp.zn. I. ÚS 93/2012, sp.zn. IV. ÚS 103/2012, sp.zn. I. ÚS 570/2012, sp.zn. III. ÚS 118/2012, sp.zn. III. ÚS 426/2012, sp.zn. I. ÚS 599/2013, sp.zn. I. ÚS 266/2014, sp.zn. PLz. ÚS 1/2015, sp.zn. II. ÚS 335/2013 a sp.zn. II. ÚS 218/2015).

44. Možno teda uzavrieť, že žalobca bol aj po 3. apríli 2008 povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou, keď jednak splnil zákonom stanovené podmienky pre trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (požíval status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 na základe osvedčenia č. 37 o zápise v zozname členov Komory reštaurátorov) a jednak tým, že jeho príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2006 presiahol zákonom ustanovenú hranicu príjmu za rok 2006 (toho času 91 200,-Sk).

45. V súvislosti so súbehom činnosti z pozície samostatne zárobkovo činnnej osoby a činnosti zamestnanca v pracovnom pomere najvyšší súd poukazuje na § 138 zákona č. 461/2003 Z.z.

46. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

47. Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, krajský súd aj orgán verejnej správy sú viazaní právnym názorom kasačného súdu (§ 469 SSP).

48. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

49. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.